

12.05.2015

§ 76

**Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan lausunto valtuutettu Wallgrenin
ym. talousarvioaloitteeseen Safe Haven -turvaresidenssin
perustamiseksi**

HEL 2015-003160 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Sananvapauteen kuuluu taiteellinen ilmaisunvapaus. Taide toimii usein yhteiskuntaa kritisoivana ja kehittäväenä elementtinä. Poliittisesti epävakaisissa maissa taiteilijat ovat usein mielipiteidensä vuoksi vaarassa. Sananvapauden rajoittaminen ajaakin taiteilijoita maanpakoon monella puolella maailmaa. Tästä johtuen monessa maassa on käynnistetty erityisesti taiteilijoille suunnattua turvaresidenssitoimintaa. Usein juuri kaupungit ovat olleet turvaresidenssitoiminnassa aloitteellisia toimijoita.

Turvaresidenssejä tarjoamalla vainotuille taiteilijoille kaupungit osallistuvat sananvapauden puolesta tehtävään työhön ja kantavat omalta osaltaan vastuuta ihmisoikeuksien toteutumisesta. Samalla kaupungit mahdollistavat maahanmuutto- ja pakolaiskysymysten käsittelyn uudella tavalla, jolla voi olla yleinen ja myönteinen merkitys rasminvastaisessa työssä ja onnistuneen maahanmuuttopolitikan edellytysten edistämisessä.

Toisaalta, taidekentän kansainvälistymisen kehittymisen kannalta residenssitoiminta on tärkeää. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiön selvityksen perusteella taiteilijaresidenssitoiminta on jatkuvassa kasvussa Suomessa. Varsinkin 2000-luvulla on perustettu erityisen runsaasti uusia residenssejä. Myös residensseissä vierailevien taiteilijoiden lukumäärä on ollut kasvussa 2000-luvulla (Suomalaisten residenssien ja vierasateljeiden taiteilijamäärät 2009–2013, Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö 2015).

Helsinki ei ota vastaan lainkaan pakolaisia, mikä on ongelmallista. Sitä perustellaan maassamuutolla, siis nk. valumailmiön takia pakolaisia ohjautuu Helsinkiin. Kustannuksista huolimatta humanitaarinen, kansainvälinen vastuu kuuluu hyvinvointivaltion pääkaupungille. Turvaresidenssien myöntäminen sitä tarvitseville taiteilijoille tarjoaisi siis Helsingissäkin mahdollisuuden toteuttaa samaan aikaan hyvää taidepolitiikkaa ja hyvää ihmisoikeuspolitiikkaa.

12.05.2015

Helsingissä toimii jo nyt residenssitoimijoita kuten Helsingin kansainvälisen taiteilijaohjelman tuki – HIAP ry ja Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö, jotka saavat kaupungin toiminta-avustusta. Molemmat toimijat tarjoavat residenssejä taiteen ammattilaisille ja heillä ja heidän yhteistyökumppaneillaan, erityisesti Perpetuum Mobile ry:llä on vankkaa asiantuntemusta residenssitoiminnan järjestämisestä sekä alan kansainvälisistä verkostoista. Lisäksi kulttuurikeskus pyörittää omaa taiteilijaresidenssiä Eläintarhan huvilassa, johon ei kuulu työtiloja. On kannatettava ajatus, että kaupungin avustusten piirissä olevat residenssitoimijat suuntaisivat osan toiminnastaan turvaresidenssin suuntaan ja liittyisivät ICORN-verkostoon.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta suosittelee, että Helsinki tutkii mahdollisuutta perustaa Safe Haven -turvaresidenssi visuaalisen alan ammattilaisille tai muiden alojen taiteilijoille sekä mahdollisuutta vakiinnuttaa lyhytkestoista turvaresidenssitoimintaa. Tutkittaessa hyödynnettäisiin Perpetuum Mobile ry:n ja HIAPin sekä ICORNin asiantuntemusta. Rahoitusvastuu jaettaisiin sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistys- ja henkilöstötoimen kesken. Vastuullisena järjestäjänä olisi kulttuurikeskus, jolloin siihen on varattava vastaava lisärahoitus.

Käsittely

Stuba Nikula: Pohjaesitykseen uusi muotoilu, Kappale 5: Siltä osin, kun kyse on maahan muuttavien pakolaisstatuksen omaavien ihmisten tukemisesta, on toiminta Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen maahanmuuttoyksikön vastuulla.

Lautakunta hyväksyi muutoksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Päivi Storgård:

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Sananvapauteen kuuluu taiteellinen ilmaisunvapaus. Taide toimii usein yhteiskuntaa kritisoidena ja kehittäjänä elementtinä. Poliittisesti epävakaita maissa taiteilijat ovat usein mielipiteidensä vuoksi vaarassa. Sananvapauden rajoittaminen ajaa taiteilijoita maanpakoon monella puolella maailmaa. Tästä johtuen monessa maassa on käynnistetty erityisesti taiteilijoille suunnattua turvaresidenssitoimintaa. Usein juuri kaupungit ovat olleet turvaresidenssitoiminnassa aloitteellisia toimijoita.

Turvaresidenssejä tarjoamalla vainotuille taiteilijoille kaupungit osallistuvat sananvapauden puolesta tehtävään työhön ja kantavat omalta osaltaan vastuuta ihmisoikeuksien toteutumisesta. Samalla

12.05.2015

kaupungit mahdollistavat maahanmuutto- ja pakolaiskysymysten käsittelyn uudella tavalla, jolla voi olla yleinen ja myönteinen merkitys rasminvastaisessa työssä ja onnistuneen maahanmuuttopolitiikan edellytysten edistämisessä.

Toisaalta, taidekentän kansainvälistymisen kehittymisen kannalta residenssitoiminta on tärkeää. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiön selvityksen perusteella taiteilijaresidenssitoiminta on jatkuvassa kasvussa Suomessa. Varsinkin 2000-luvulla on perustettu erityisen runsaasti uusia residenssejä. Myös residensseissä vierailevien taiteilijoiden lukumäärä on ollut kasvussa 2000-luvulla (Suomalaisten residenssien ja vierasateljeiden taiteilijamäärät 2009–2013, Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö 2015).

Helsinki ei ota vastaan lainkaan pakolaisia, mikä on ongelmallista. Sitä perustellaan maassamuutolla, siis nk. valumailmiön takia pakolaisia ohjautuu Helsinkiin. Kustannuksista huolimatta humanitaarinen, kansainvälinen vastuu kuuluu hyvinvointivaltion pääkaupungille. Turvaresidenssien myöntäminen sitä tarvitseville taiteilijoille tarjoaisi siis Helsingissäkin mahdollisuuden toteuttaa samaan aikaan hyvää taidepolitiikkaa ja hyvää ihmisoikeuspolitiikkaa.

Helsingissä toimii jo nyt residenssitoimijoita kuten Helsingin kansainvälisen taiteilijaohjelman tuki – HIAP ry ja Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö, jotka saavat kaupungin toiminta-avustusta. Molemmat toimijat tarjoavat residenssejä taiteen ammattilaisille ja heillä ja heidän yhteistyökumppaneillaan, erityisesti Perpetuum Mobile ry:llä on vankkaa asiantuntemusta residenssitoiminnan järjestämisestä sekä alan kansainvälisistä verkostoista. Lisäksi kulttuurikeskus pyörittää omaa taiteilijaresidenssiä Eläintarhan huvilassa, johon ei kuulu työtiloja. On kannatettava ajatus, että kaupungin avustusten piirissä olevat residenssitoimijat suuntaisivat osan toiminnastaan turvaresidenssin suuntaan ja liittyisivät ICORN-verkostoon.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta suosittaa, että Helsinki tutkii mahdollisuutta perustaa Safe Haven -turvaresidenssi visuaalisen alan ammattilaisille tai muiden alojen taiteilijoille sekä mahdollisuutta vakiinnuttaa lyhytkestoista turvaresidenssitoimintaa. Tutkittaessa hyödynnettäisiin Perpetuum Mobile ry:n ja HIAPin sekä ICORNin asiantuntemusta. Rahoitusvastuu jaettaisiin sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistys- ja henkilöstötoimen kesken. Vastuullisena järjestäjänä olisi kulttuurikeskus, jolloin siihen on varattava vastaava lisärahoitus.

Kannattajat: Risto Kolanen

Lautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimieleisesti.

12.05.2015

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Stuba Nikula

Lisätiedot

Anna von Bagh, kulttuurisuunnittelija, puhelin: 310 37934
anna.vonbagh(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Thomas Wallgren talousarvioaloite Kvsto 11.03.2015 asia 18
- 2 Allekirjoitettu, Thomas Wallgren talousarvioaloite Kvsto 11.03.2015 asia 18

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Taidekentän kansainvälistymisen kehittymisen kannalta residenssitoiminta on tärkeää. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiön selvityksen perusteella taiteilijaresidenssitoiminta on jatkuvassa kasvussa Suomessa. Varsinkin 2000-luvulla on perustettu erityisen runsaasti uusia residenssejä. Myös residensseissä vierailevien taiteilijoiden lukumäärä on ollut kasvussa 2000-luvulla (Suomalaisten residenssien ja vierasateljeiden taiteilijamäärät 2009–2013, Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö 2015).

Taide toimii usein yhteiskuntaa kritisoivana ja kehittävänä elementtinä. Poliittisesti epävakaina maissa taiteilijat ovat usein mielipiteidensä vuoksi vaarassa. Monessa maassa on käynnistetty erityisesti taiteilijoille suunnattuja residenssitoimintaa muistuttavia turvasatamia.

Turvaresidensseissä ei kuitenkaan ensisijaisesti ole kyse residenssitoiminnasta, sillä residensseihin liittyy aina väliaikaisuus ja lyhytaikainen vieraileminen. Kotimaassaan vainottujen taiteilijoiden kohdalla on oletettavaa, että residenssijakso päättyy vasta vuosien kuluttua jos koskaan. Tätä oletusta tukevat myös kansainväliset kokemukset.

Turvapaikkahakemusten käsittely on osa Helsingin maahanmuuttopolitiikkaa, jolloin asia kuuluu ensisijaisesti maahanmuutto-osaston ratkaistavaksi.

Ihmisarvoa ja taiteen autonomisuutta kannatettavasti ajavan aloitteen puoltamisesta tekee ongelmallisen myös se, ettei asia kuulu nykyiseen valtuustostrategiaan tai siitä johdettuihin viraston linjauksiin. Kyseessä

12.05.2015

on taloudelliselta kokoluokaltaan niin iso asia, että sen käynnistäminen strategiavalmistelun ohi ei ole hyvän hallintotavan mukaista.

Helsingissä toimii jo nyt residenssitoimijoita kuten Helsingin kansainvälisen taiteilijaohjelman tuki – HIAP ry ja Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö, jotka saavat kaupungin toiminta-avustusta. Molemmat toimijat tarjoavat residenssejä taiteen ammattilaisille ja heillä on asiantuntemusta residenssitoiminnan järjestämisestä sekä alan kansainvälisistä verkostoista. Lisäksi kulttuurikeskus pyörittää omaa taiteilijaresidenssiä Eläintarhan huvilassa, johon ei kuulu työtiloja.

Olisi kannatettava ajatus, että kaupungin avustusten piirissä olevat residenssitoimijat suuntaisivat osan toiminnastaan turvaresidenssin suuntaan ja liittyisivät ICORN-verkostoon. Täysin uuden residenssitoimijan perustamiselle Helsingin kaupungin toimesta ei kuitenkaan ole tarvetta.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt 21.5.2015 mennessä kulttuuri- ja kirjastolautakunnalta lausuntoa Thomas Wallgrenin ja 26 muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien turvaresidenssitoiminnan aloittamista sekä visuaalisen taiteen ammattilaisille tarkoitetun Safe Haven -turvaresidenssin perustamista Helsinkiin.

Aloitteen mukaan Helsingin tulisi perustaa Safe Haven -turvaresidenssi vainotuille taiteilijoille ja vakiinnuttaa lyhytkestoinen turvaresidenssitoiminta. Aloitteen mukaan turvaresidenssitoiminnan tarkoituksena olisi tarjota lyhytaikaisia 1–4 kuukauden kestoisia residenssijaksoja sekä kaksivuotinen Safe Haven -turvaresidenssi vainotuille visuaalisen taiteen alojen ammattilaisille tai muiden alojen taiteilijoille. Aloitteessa ehdotetaan, että Helsinki liittyy Helsinkiin liittyä ICORN (International Cities of Refugees) -verkostoon ja varaa talousarviossa vuodelle 2016 ICORNin jäsenmaksun maksamiseksi 2 000 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että Helsinki varaisi vuoden 2016 budjetissa 150 000 euroa toiminnan käynnistämiseen, ja rahoitusvastuu jaettaisiin tasan sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistys- ja henkilöstötoimen välillä. Aloitteen mukaan valmistelussa tulisi hyödyntää Perpetuum Mobile ry:n ja HIAPin sekä ICORNin asiantuntemusta, ja residenssitoiminnan painopisteenä tulisi olla visuaalinen taide laajentuen muihin taiteenaloihin.

Talousarvioaloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kiinteistö- sekä sosiaali- ja terveyslautakunnilta.

Esittelijä

12.05.2015

kulttuurijohtaja
Stuba Nikula

Lisätiedot

Anna von Bagh, kulttuurisuunnittelija, puhelin: 310 37934
anna.vonbagh(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Thomas Wallgren talousarvioaloite Kvsto 11.03.2015 asia 18
- 2 Allekirjoitettu, Thomas Wallgren talousarvioaloite Kvsto 11.03.2015 asia 18